

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ШУМАДИЈЕ КРАГУЈЕВАЦ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
ШУМАДИЈЕ
02 БРОЈ 2468
29.12.2021. ГОДИНЕ
КРАГУЈЕВАЦ

ПРОГРАМ РАДА ЗА 2022. ГОДИНУ

КРАГУЈЕВАЦ, децембар, 2021. ГОДИНЕ

На основу члана 44. став 1. тачка 6. Закона о култури („Службени гласник РС“, број 72/09, 30/16 и 6/20) и члана 30. став 1. алинеја 5. Статута Историјског архива Шумадије у Крагујевцу, број 02/127 од 23.03.2011. године, допуне Статута Историјског архива Шумадије Крагујевац, број 02/1396 од 19.8.2016. године, 02/1633 од 28.8.2018. године, број 02/1602 од 3.9.2019. године и 02/835 од 4.6.2020. године, директор Историјског архива Шумадије Крагујевац доноси

ПРОГРАМ РАДА

ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА ШУМАДИЈЕ КРАГУЈЕВАЦ ЗА 2022. ГОДИНУ

Организована заштита архивске грађе у Крагујевцу отпочиње 1948. године оснивањем Архивског средишта. Запослени у Архивском средишту обављали су послове евидентирања архивске грађе затечене на овом подручју, њеном заштитом од уништења или пропадања, као и преузимањем архивске грађе ликвидираних установа на територији два Среза: крагујевачког и гужанског. Прва мере кају је требало спровести како би се обавиле ове активности била је изналагање простора за смештај архивске грађе, те су, на самом почетку рада, коришћене просторије Народне библиотеке и Амицин конак који је био једина очувана зграда из комплекса Милошевог двора.

Захваљујући отпочињањем побројаних послова, резултатима које су постигли запослени у архивском средишту, и након доношења закона којим се регулисала архивска делатност, настају услови да Средиште прерасте у нову институцију која се озбиљније бави заштитом архивске грађе.

Решењем Градског народног одбора Крагујевац – број 5286 од 4.2.1952. године – основана је Градска државна архива у Крагујевцу која је 7.2.1952. године, од стране Савета за просвету, науку и културу НР Србије, добила сагласност да у Крагујевцу буде основан Архив као установа ГНО Крагујевац.

Тадашњом одлуком Архиву се приписује надлежност над три града - Крагујевац, Краљево, Нови Пазар – и 11 (једанаест) Срезова. До 1955. године, Архив крагујевачки својом делатношћу покрива наведена подручја. Оснивањем Архива у Краљеву, Чачку, Крушевцу, и услед промена насталих у организацији друштвено-политичких заједница, делатност Архива у Крагујевцу сведена је само на овај Град.

Приближно четири деценије Архив „кубури“ са недостатком адекватних просторија за смештај и чување архивске грађе. Куповином и адаптацијом зграде, 1988. године, у просторије намењене Архиву премештена је прикупљена и регистрована грађа.

Зграда намењена за смештај грађе ИАШ Крагујевац располаже депоима – просторијама за смештај архивске грађе – приближно 600 метара квадратних), који су смештени у приземљу зграде и који су одвојени од радних просторија у којима бораве запослени, као и од читаонице.

У депоима Архива смештено је **480 Фондова** који су разврстани у девет група (по класификационој шеми која је утврђена) и **7 Збирки**. Ова количина прикупљене архивске грађе износи приближно 2000 дужних метара.

Одлуком Скупштине републике Србије, осам Фондова, две Збирке и један документ проглашени су архивском грађом од изузетног значаја док су 43 Фонда и 3 Збирке означени као грађа од великог значаја.

Дуго очекивани Закон о архивској грађи и архивској делатности коначно је усвојен на заседању Скупштине РС 24. јануара 2020. године и објављен је у „Службеном гласнику РС“, број 6/2020. године, а ступио је на снагу 1.2.2020. и са његовом применом отпочело се након истека годну дана од његовог ступања на снагу, тачније, 2.2.2022. године.

Остали Закони који регулишу рад ИАШ Крагујевац су: Закон о културним добрима („Сл. гласник РА“, бр. 71/94), Закон о јавним службама („СЛ: гласник РС“, број 42/91, 71/94, 79/05, 81/05 и 83/05), Закон о култури („СЛ. гласник РС“, број 72/09), Правилник о начину вођења регистратурског материјала који ужива претходну заштиту („Сл. гласник РС“, број 28/96), Правилник о програму стручног испита у делатности заштите културних добара („СЛ. гласник РС“, број 11/96, и 15/96), Правилник о ближим условима за почетак рада и обављања делатности установа заштите културних добара („Сл. гласник РС“, број 21/95), Решење о утврђивању територије Архива („Сл. гласник РС“, број 7/96) као и одредбе других закона који се односе на положај и заштиту културних добара (Кривични закон РС, Царински закон РС, Закон о основама пореског система и др).

Пословање ИАШ Крагујевац распоређено је по Службама које функционишу као организационе целине међусобно повезане и усклађене са радом.

СЛУЖБА ЗАШТИТЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ И РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА ВАН АРХИВА

Ова Служба, чије је постојање у архивима осмишљено као регистровање нових регистратура и њихове архивске грађе на подручју месне надлежности ИАШ Крагујевац, с обзиром на озбиљност посла и територију коју Архив покрива, броји, на жалост, свега једног запосленог радника. Послове у овој Служби обавља Марија Тодоровић, дипломирани правник са звањем архивског саветника. Посао запослене подразумева и евидентирање правних субјеката престалих са радом услед ликвидације или стечаја као и обуку запослених у домену правилног вођења архивске документације што се, ступањем на снагу Закона о архивској делатности, показало као приоритетан задатак. С обзиром на територијалну надлежност ИАШ Крагујевац (Шумадијски округ), јасно је да је Предлог програма рада ове Службе осмишљен у складу са могућностима ограниченим како недовољним бројем запослених, тако и немогућношћу да се регистратуре обиђу возилом Архива јер је ауто који Архив поседује услед старости небезбедан за вожњу. Стога и у овом Предлогу програма рада ИАШ Крагујевац за наредну годину напомињемо неопходност набавке возила за потребе ИАШ Крагујевац, као и запошљавање дипломираног правника који би олакшао послове сведене само на једног запосленог.

И поред наведених недостатака, на које сваке године подсећамо Оснивача, запослена у овој Служби планира да, током 2022 и 2023. године, одради активности предвиђене описом посла Службе уз напомену да ће сам предлог плана, односно обилазак регистратура бити знатно редукован уколико у земљи буде неповољна епидемиолошка ситуација која је и ове године лимитирала предвиђене посете регистратурама.

1. Наставиће се са регистровањем нових регистратура, посебно привредне провинијенције, и архивске грађе коју субјекти поседују.
2. Евидентирање правних субјеката престалих са радом, услед стечаја или ликвидације.
3. Планира се преглед архивске грађе и регистратурског материјала, на годишњем нивоу, у приближно 30 регистратура како је, годинама уназад, и било могуће реализовати:
  - Општина Крагујевац – 15 регистратура
  - Општина Аранђеловац – 4 регистратуре
  - Општина Баточина – 2 регистратуре
  - Општина Кнић – 2 регистратуре

- Општина Лапово – 2 регистратуре-
- Општина Топола – 4 регистратуре
- Општина Рача – 1 регистратура

Уколико се стање са здравственом безбедношћу запослених стабилизује, запослена радница ће одрадити комплетан поступак одабирања архивске грађе и излучивања безвредног регистратурског материјала у побројаних 30 регистратура на територији побројаних општина, при чему се предвиђа излучивање 1.500,00 дужних метара безвредног регистратурског материјала. Запослена планом предвиђа издавање 15 Листа категорија регистратурског материјала са роковима чувања. и притом издати приближно 15 Листа категорија регистратурског материјала са роковима чувања.

Судбина архивске грађе предузећа у стечају, без правног следбеника, врло је угрожена. Док се не реши очекивано питање изградње зграде депоа или пак пресељење ИАШ Крагујевац у нови објекат, о чему се говорило пре појаве КОВИД- а, и увођења ванредног стања потом ванредне ситуације, постоји велика могућност оштећења и потпуног уништења непреузетих архивских фондова – како пасивних тако и активних стваралаца архивске грађе.

Нарочитом ризику од уништења изложени су фондови привредних субјеката који немају правног следбеника, јер се ови фондови врло често дезинтегришу и систематски уништавају. Већ годинама уназад, Служба заштите архивске грађе ван архива, функционише под веома неповољним условима. Запослена радница није у могућности да планира сукцесивно преузимање архивске грађе од активних стваралаца услед недостатка простора. Смештајни капацитети ИАШ Крагујевац, напоменули смо већ неколико пута, попуњени су максимално и нема простора за складиштење архивске грађе коју смо, по слову Закона дужни да пружимо.

Током наредне године запослена у Служби заштите архивске грађе ван архива наставиће као што је чинила и до сада да прати архивско законодавство, евентуалне измене и допуне усвојеног Закона о архивској делатности, као и да објављује стручне радове у области превентивне заштите јавне архивске грађе, рад на едукацији администратора у регистратурама и презентовању позитивне праксе у раду Архива на регионалним и међународним скуповима архивиста.

СЛУЖБА ЗАШТИТЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У ДЕПОИМА АРХИВА

Пре свега, напомињемо да ћемо рад Службе за заштиту архивске грађе у депоима архива, усклађивати са епидемиолошком ситуацијом у Граду Крагујевцу и Републици Србији. Када ово кажемо, мислимо да ћемо се придржавати свих мера које буду изрицали Кризни штабови, Града или Републике, уколико их буде било, с обзиром да се рад запослених у овој Служби односи преваходно на рад са странкама које потражују одређену документацију депоновану у ИАШ Крагујевац.

У координацији са осталим Службама ИАШ Крагујевац, Служба за заштиту архивске грађе у просторијама Архива, наставља да обавља послове предвиђене Правилником о систематизацији запослених. Осим преваходне делатности којом се баве запослени (издавање копија уверења), као и с обзиром на недовољан број запослених у овој Служби, свега два радника, у односу на списак послова којима се баве, посебан проблем запосленима представља и недостатак простора за смештај архивске грађе привредних субјеката који су престали са радом (конкретно мислимо на некадашњег крагујевачког гиганта „Заводи црвена застава“). Наиме, та оперативна грађа (картони запослених), до јануара месеца 2021. године налазила се у просторијама изнајмљеним од Градских тржница у Булевару краљице Марије бб, али је, одлуком директора ЈКП „Шумадија“ морала хитно да се измести на нову локацију. Тако је Архиву уступљен простор старе управне зграде предузећа „Ратко Митровић“ у Кумановској улици, где је пресељена грађа само наслагана, дакле није прегледна, нити је могуће њено претраживање, што додатно отежава могућност да се корисницима изађе у сусрет и издају потребна уверења за године стажа које су провели у овом предузећу. Ово напомињемо стога што ћемо током 2022- 2023. године, уколико се проблем за прегледно и адекватно смештање архивске грађе не реши од стране Оснивача коме редовно предочавамо проблематику, и који покушава да нам изађе у сусрет колико могућности дозвољавају, бити доведени у још неповољнији положај него што смо сада. Наиме, број негативних одговора странкама ће се увећати, грађа незаштићена посебном опремом (мерачи влаге ваздуха, противпожарни аларми, полице и др) може додатно да се оштети, а да не говоримо о могућностима за сређивање и обраду потребне документације. Запослени су приморани да се сналазе на најразличитије начине како би изашли у сусрет корисницима, али је ова последња селидба грађе посебно отежала посао запосленима у овој Служби, спречавајући их да странкама, на одговарајући начин, изађу у сусрет. Само сређивање Депоа који се налази у згради ИАШ Крагујевац - простора у коме се налази грађа којој је истекао рок чувања, на основу прописаних Листа категорија - подразумева преглед и излучивање безвредног регистратурског материјала, се не обавља оном брзином којом бисмо желели управо због поменутих недостатака: мали број

запослених у Служби, свакодневно опслуживање корисника и недовољан простор за смештај грађе у самом Депоу што отежава њену прегледност. Али и мимо поменутих проблема, на основу топографских показивача на којима су запослени радили, излучиће се током наредне године део безвредног регистратурског материјала како би се обезбедио простор за пријем грађе која се сматра културним добром од изузетног или великог значаја. Преузимање комплетних регистратура за сада је неизводљиво, о чему је и Оснивач благовремено обавештен, уколико се, како смо већ напоменули, не обезбеди простор, опремљен како је предвиђено Законом о архивској делатности, како би грађа била очувана и претражива.

Запослени у Служби депоа дали су предлоге запосленима у Служби сређивања архивске грађе – одвојени су фондови за сређивање у 2022 - 2023. години, и пописани фондови на којима је сређивање већ започето. Превасходно су издвојени фондови из просторије број 5 што ће значити да је сва грађа која се ту чува архивски обрађена и прегледна.

На иницијативу Министарства културе и информисања и матичног Архива Србије, као део Плана рада за за 2020. годину, било је предвиђено умрежавање Службе у републичку мрежу АРХИС која би требало да покрије све архиве у Републици и евидентира грађу коју они поседују. С обзиром на епидемиолошку ситуацију током 2020 - 2021. године, рад на стварању електронске базе података, односно рад у АРХИС-у је обустављен. Најављена је посета запослених у матичном Архиву Србије за јун 2021. године, али је због њиховог кадровског прегруписавања обустављена. Уколико запослени у матичном Архиву Србије посете ИАШ Крагујевац, током 2021. године, и покрену рад на умрежавању, то ће се током 2022. године посебна пажња поклонити тој активности – умрежавњу у електронску базу података, осмишљавању и стварању електронских депоа, стварању електронских информативних средстава који ће олакшати посао запосленима, а корисницима омогућити прегледност архивске грађе и тако видљивост архива учинити јаснијом. Предвиђено је да рад на умрежавању траје 5 година, са могућношћу померања рокова услед стања у архивима Србије – недовољан број запослених, неадекватни простори за чување архивске грађе, дакле проблеми о којима смо већ говорили у претходном делу овог Предлога плана рада.

Посебну пажњу посветићемо микрофилмовању и дигитализацији архивске грађе, нарочито грађе која је проглашена културним добром од изузетног и великог значаја – матичне књиге пре свега – мада је, захваљујући подршци Министарства културе и информисања микрофилмовано и дигитализовано **230** матичних књига, а у ИАШ Крагујевац се чува **556**. Такође, преузета је микрофилмована грађа земљишно-књижних уложака коју је одрадио Републички геодетски завод, што олакшава претраживање образаца и њихово уступање странкама.

Током наредних 2022 - 2023. године потребно је обратити пажњу на стварању услова за коришћење грађе која је дигитализована и скенирана (Збирка

матичних књига пре свега), у читаоници ИАШ Крагујевац, са заказивањем термина потенцијалним истраживачима-корисницима, како би се олакшао рад запослених у Служби, омогућила доступност фондова, смањио ризик од непосредног контакта са странкама на невеликом простору, уколико се погорша епидемиолошка ситуација, а посебно спречило даље оштећење ове грађе која је део највредније грађе коју Архив чува.

Запослени у овој Служби, с обзиром да је наредна, 2022. година, година јубилеја ИАШ Крагујевац (70 година рада), укључиће се у организовање различитих активности усмерених на промоцију архивске делатности као такве као и на значај постојања архива у којима се чува историја града или региона.

Поменуте промотивне активности, како предлажу запослени у Служби депоа, подразумевале би израду изложбе о вишедеценијском раду ИАШ Крагујевац уз пратећу публикацију, организовање, у сарадњи са основним и средњим школама, радионица у облику неформалне провере знања о историји Крагујевца, с посебним освртом на престонички период Града. Такође, запослени предлажу да се Архив испромовише на најразличитије начине, да осмисли Дан отворених врата као јавни позив свим грађанима, не само онима којима је потребна архивска документација и сл, с посебним освртом на значај архива као установе и на проблеме са којима се суочавају запослени након седам деценија посвећеног рада на очувању културног идентитета Града и на чувању наслеђених добара.

Запослени архивиста у Служби депоа, Славко Степановић, сарадник је на Пројекту промоције Оријенталне збирке коју ИАШ Крагујевац поседује (подржаном од стране Министарства културе и информисања и турске агенције ТИКА Града Крагујевца) и која би, током наредних две године 2022 - 2023, требало да буде коначно завршена и представљена суграђанима, грађанима других општина Републике Србије, као и у иностранству, конкретно у Турској.

Током наредних година, запослени у Служби ће сарађивати са свим установама, организацијама, удружењима и појединцима чија интересна сфера грађа која се чува у ИАШ Крагујевац као што радили и до сада.

Такође, запослени у Служби депоа пружиће неопходну помоћ запосленима у Архиву који одрађују подржане пројекте, проналажењем грађе и другим активностима.

СЛУЖБА ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

Превентивна заштита архивске грађе сматра се најзначајнијом мером за правилно чување архивског материјала. Уколико се спроводи по прописима, дословно, односно уколико се испоштују све предиспозиције предвиђене законским регулативама, о адекватном чувању грађе, смањује се, односно минимализира, потреба за конзервацијом и рестаурацијом исте јер грађа бива мање изложена пропадању или у најгорем случају, уништењу.

Безбедност зграде у којој је смештен ИАШ Крагујевац, посебно битна, осигурана је противпожарним алармом, централом за дојаву пожара, и противпровалним алармом. Такође, захваљујући финансијским средствима одобреним од Оснивача, током 2020. године извршене су промене на инсталационој мрежи уградњом нових инсталационих електричних табли са сигурносним осигурачима.

Као и сваке године и наредних ће се наставити са континуираним проверама и контролом противпожарних апарата, хидраната, електричних инсталацијама, хемикалија, запаљивих материјала и сл.

Новопристигла грађа коју ми, како смо напоменули нећемо моћи да преузимамо уколико се не обезбеде смештајни капацитети, пре уношења у депое Архива подразумева обраду – отпашивање – и уколико не будемо преузимали нову грађу, бавићемо се прегледањем грађе која се већ налази у депоима и радити на њеном отпашивању.

Наставићемо са редовним проверама контроле температуре и влажности ваздуха и предузимати одговарајуће мере уколико уочимо неке неправилности. Посебну пажњу посветићемо биолошкој контроли како би се спречила појава и развој микроорганизама, глодара и инсеката. У предвиђеним временским размацима обављаће се дератизација и дезинсекција, као и дезинфекција поросторија депоа.

Проветравање, контрола и чишћење депоа, биће квалитетно одрађивана уколико хигијеничарка буде у Архиву проводила осмочасовно радно време.

Посебан акценат на рад Службе за заштиту архивске и библиотечке грађе биће стављен на дигитализацију поменуте грађе што је и било у плану претходних година, али је посао успорен услед неактивирања базе података

АРХИС – а. Како смо напоменули у претходном делу текста, запослени у матичном Архиву Србије, због неповољне епидемиолошке ситуације као и због кадровских промена у својој установи, нису посетили ИАШ Крагујевац како би одржали још једну обуку запосленима и покренули систем за умрежавање. Током наредних година, дигитализација архивске документације биће приоритетан задатак запослених у овој Служби.

Пре дигитализације докумената и књига које се чувају у Архиву, потребна је, што ћемо донекле моћи и да одрадимо, њихова конзервација (уколико за њом постоји потреба), како би се спречио ризик додатног оштећења приликом дигитализације. Током 2020. и 2021. године набављен је материјал и прибор неопходан за рад конзерваторске лабораторије, тако да ће се у наредних две године радити на механичком чишћењу, уклањању разних видова оштећења којима је архивска грађа изложена. Иако скромних капацитета, лабораторија ИАШ Крагујевац моћи ће да конзервира старе и ретке књиге колико могућности опреме дозвољавају, као и документа проглашена културним добром од изузетног значаја.

Уколико се стекну услови (кадровски и материјални) запослени у Техничкој служби моћи ће да конзервирају и рестаурирају важна документа (оштећена), која чувају друге институције културе у Крагујевцу.

Осим опреме за конзервацију и рестаурацију, ИАШ Крагујевац поседује и опрему за микрофилмовање архивске грађе. Опрема је оштећена након бомбардовања 1999. године, али ти недостаци могу бити отклоњени уколико се обезбеди материјална подршка учешћем на конкурсима Министарства културе и информисања или подршком Оснивача. Стога ћемо у наредном периоду покушати да за рад оспособимо опрему (куповина софтвера, компјутера који би послужио као сервер за базу микрофилмоване грађе) за микрофилмовање и ангажовањем информатичара покренемо ту исту опрему учинимо функционалном. Приоритет у раду ове Службе током наредних година биће послови на отклањању недостатака на опреми, добављању потребних програма и отпочињању на пуштању пробних серија микрофилмова уз поштовање прописаних стандарда.

С обзиром да је Служба техничке заштите остала без запосленог (фотограф Игор Арнаут је преминуо услед последица КОВИД-а), тражићемо од Оснивача да нам одобри запошљавање једног радника који би наставио посао микрофилмовања и испирања већ микрофилмованог материјала. Уколико нам Оснивач изађе у сусрет за запошљавање радника, као и ако постојећу опрему коју поседујемо функционално оспособимо, отпочећемо са пробном серијом микрофилмова, уз поштовање свих стандарда и процедура предвиђених за ову област рада.

Посебно, када је реч о самом стању објекта у којем је смештен ИАШ Крагујевац, потребно је дефинисати процене ризика по грађу услед столарије која је у веома лошем стању. Наиме, показало се да није поуздана заштита од елементарних непогода. Стога ћемо од Оснивача, средствима која буду издвојена од стране Републике Србије у виду помоћи правним лицима, односно установама, покушати да у наредне две године заменимо столарију што због безбедности грађе, што због енергетске ефикасности, с обзиром да се Архив греје на чврсто гориво и има сопствену, прилично небезбедну котларницу.

СЛУЖБА СРЕЂИВАЊА И ОБРАДЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Сређивање архивске грађе је један од најважнијих и најсложенијих стручних послова у архиву који подразумева: обраду архивских књига, издвајање безвредног регистратурског материјала, класификацију и систематизацију архивске грађе и израду научно-информативних средстава. Од начина на који је грађа сређена зависи у каквом ће се поретку наћи, у којој ће мери бити приступачна за коришћење и какав ће бити квалитет и употребна вредност обавештајних средстава.

Приоритет у раду Службе сређивања биће архивистичко сређивање матичних књига Епархије шумадијске и израда заједничког сумарног инвентара за сва епархијска намесништва.

Матичне књиге Епархије шумадијске (1837-1946), представљају приоритет у обради и сређивању архивске грађе. Део матичних књига (230), који припада Лепеничком архијерејском намесништву (Стара црква и црква Светог Марка у Бадњевцу, архивисички су сређене и дигитализоване, док се за наредне две године планира дигитализација матичних књига Епархије шумадијске, средствима обезбеђеним учешћем на конкурсима Министарства културе и информисања.

Наставак послова у раду ове Службе биће архивистичка и аналитичка обрада фондова из XIX и прве половине XX века:

- Љубомир Јовановић (1845-1943), кутија 1: 0,10 дужних метара
- Гаврило Швабић (1891-1934), кутија 1: 0,10 дужних метара
- Драгољуб Филиповић (1884-1933), кутија 1: 0,10 дужних метара

Наредни озбиљнији задаци односе се на завршетак сређивања и обраде великих фондова, чије је сређивање започето претходних година:

1. Регионална привредна комора Крагујевац (1975-), 1974/1976 – 9 дм
2. Срески одбор ССРН-Крагујевац (1953-1967), 12 дм
3. Мешовито деоничарско друштво ОБЕХ у стечају – Крагујевац (1986-1999) - 4 дм.

Такође, у наредном предвиђеном периоду, планирамо да започнемо рад на архивистичком сређивању следећих фондова:

- Црква Горња Трнава
- Манастир Драча
- Лични фонд породице Николајевић
- Пешадијски наредник Станко С. Ђукановић
- Грађа за историју Тополивнице – Бож. Симоновић Абрашевић
- Срески народни одбор Среза орашачког
- 034000 Метал индустри Крагујевац (1991-2012) (у стечају)

Ова Служба ће у процесу дигитализације архивске грађе и припреми података за уношење у јединствени информативни систем АРХИС, играти посебну улогу. Од успешности сређивања фондова, зависи и њихово дигитализовање и презентовање у електронском облику.

Када је реч о библиотечкој делатности, која је припојена овој Служби, и која чува не мали број примерака Старих и ретких књига, током предвиђеног периода акценатаваће своје послове на ревизији библиотечног фонда како би се стекао комплетан увид у број примерака Старе и ретке књиге, као и неопходног преинвентарисања књига које су уписане као монографске публикације, а то заправо нису. Упоредо са ревизијом, планира се и попис књига у дигиталној форми, у циљу припреме библиотечног фонда за дигиталну базу АРХИС. Након ревизије, овако пописане и сређене књиге биће спремне за дигитализацију и делимичну конзервацију, Такође, након ревизије приступиће се уношењу података у Централни регистар старе и ретке књиге осмишљеном на републичком нивоу.

С обзиром да Библиотеку сређује радник који је ангажован на одређено време, а да у Правилнику о систематизацији радних места потоји упражњено место, то ћемо се Оснивачу обратити са Захтевом за пријем у стални радни однос кандидата који буде испуњавао тражене услове конкурса.

СЛУЖБА ЗА КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНУ ДЕЛАТНОСТ И КОРИШЋЕЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

У Програму рада ове Службе за наредни период, предвиђене су активности које се односе на реализацију пројектних активности Архива, учешће ове Институције на конкурсима које расписује Министарство културе и информисања РС, друга министарства, као и локална самоуправа.

Такође, запослени у ИАШ Крагујевац узеће учешће у изради пројектне документације за кандидатуру Града Крагујевца за престоницу културе 2023. године.

С обзиром да ИАШ Крагујевац наредне године обележава јубилеј - 1952-2022. година (70 година постојања и преданог рада), то ће се и многе промотивне активности организовати у намери да се Архив представи јавности као једна од најзначајних институција културе у Граду Крагујевцу.

Запослени су осмислили израду ретроспективне изложбе о постојању и раду ИАШ Крагујевац, са садржајним и обимним каталогом. У сарадњи са основним, средњим школама и Универзитетом, расписаћемо конкурс о темама везаним за историју Крагујевца, Шумадије, а да притром учесници конкурса претражују грађу која се налази похрањена у Архиву. Како би овај пројекат добио на значају, требало би оформити комисију која ће, према категоријама, прегледати радове и доделити пригодне награде.

Уколико се штампање **Водича Историјског архива Шумадије у Крагујевцу** одради током ове године (материјална средства су обезбеђена), то ће се током наредних две године ова публикација промовисати не само на локалном нивоу, већ и гостовањем у архивима Србије.

Наставља се са штампањем „Шумадијских анала“ – часописа за историографију, архивистику и хуманистичке науке – годишњак - 13. и 14. броја у наредне две године.

У оквиру кандидатуре Града Крагујевца за престоницу културе, планирано је да се 2023. године организује Научни скуп „**Крагујевац између два светска рата**“ с обзиром да ИАШ Крагујевац чува комплетан фонд „**Поглаварство града Крагујевца**“

Такође, подржавајући ову кандидатуру предлозима пројеката које ИАШ Крагујевац може да одради, планира се израда **Монографије о кнезу Михаилу** 2023. године као пратећи део изложбе коју планира да одради Народни музеј Крагујевац.

Предлогом плана за 2022 годину предвиђена је Изложба Старих и ретких књига које су конзервиране и рестауриране у НБ Србије.

Стручни радници Архива и у наредним годинама учествоваће на више међународних и државних научних и стручних скупова из области архивистике и историографије. Неколико научних и стручних скупова које је требало одржати током претходних година (2020-2021). године (Историјска секција Српског лекарског друштва, Универзитет у Крагујевцу, Друштво архивиста Србије), највероватније ће бити одложени за наредну 2022. годину. Стручни радници Архива, на примљене позиве, већ су одрадили радове који су одобрени од стране комисија које организују ове скупове, и они ће их, када се стекну услови за окупљања, изложити, након чега се поменути радови штампају у тематским зборницима.

Такође, запослени у ИАШ Крагујевац пружањем стручне помоћи, учествују у изради, презентацији и промовисању изложби, књига и других пројеката крагујевачких институција културе.

Изложбе ИАШ Крагујевац - **БАЛКАНСКИ РАТОВИ, КРАГУЈЕВАЦ У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ, ЈОВАН СТЕЈИЋ – ПРВИ СРБИН ДОКТОР МЕДИЦИНЕ, ДРУГИ СРПСКИ УСТАНАК, ЗНАМЕНИТИ ЉУДИ ПРЕСТОНОГ КРАГУЈЕВЦА, ЖИВОТ И ДЕЛО КАТАРИНЕ БОГДАНОВИЋ**, као и изложбе раније одрађене од стране запослених у Архиву, а које су, тематски, интересантне културним посленицима у другим градовима, биће уступљене институцијама и установама уколико их буду потраживали. Ове изложбе гостују и у изложбеним просторима крагујевачких институција културе, школама, универзитетској галерији и сл. Такође, Историјски архив Шумадије ће наставити да учествује у изради, презентацији и промовисању изложби, књига и других пројеката институција културе из Крагујевца, градова и општина Србије и иностранства.

Са одговарајућом пројектном документацијом наставићемо да учествујемо на Конкурсима које расписује Министарство културе и информисања РС, преваходно на Конкурсу за дигитализацију матичних књига црквених општина са територије Шумадијског управног округа који је у надлежности нашег Архива.

Такође, захваљујући одобреним финансијским средствима средствима Министарства културе и информисања РС и града Крагујевца, отпочело се са дигитализацијом Орјенталне збирке библиотеке Архива у оквиру Пројекта **ШУМАДИЈА И СРБИЈА У ДОКУМЕНТИМА И КЊИГАМА ОРИЈЕНТАЛНЕ ЗБИРКЕ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА ШУМАДИЈЕ**.

Средствима које је одобрило Министарство културе и информисања РС, путем пројекта, запослени у Народној библиотеци Србије, одрадили су конзервацију и рестаурацију неколико Старих и ретких књига, које су категоризоване као књиге од изузетног значаја, а чија се изложба припрема за наредну 2022. годину.

Стручни радници архива наставиће и у наредној години сарадњу са колегама из институција културе у Србији и Крагујевцу. У 2022. години биће

настављена је и унапређена сарадња са средствима јавног информисања (штампаним и електронским), путем написа у штампи и гостовањем стручних радника Архива на локалним телевизијским сервисима..

У зависности од епидемиолошке ситуације током 2022. године, планирамо да заинтересујемо већи број истраживача, односно број истраживачких дана. Такође, као што смо радили и претходних година, наставићемо да примимо заинтересоване кориснике (органи управе, судства, остале заинтересоване институције, привреде и грађане), односно њихове захтеве, да пронађемо тражену документацију и пружимо позитивне одговоре, макар и у електронској форми уколико то ситуација буде захтевала. Архив, на годишњем нивоу, одговори на преко 1000 оваквих захтева. Наставићемо са уредним ажурирањем сајта који се показао као значајан извор информација о раду Архива свим корисницима како у Србији, тако и у иностранству.

За реализацију планираних активности у 2022-2023. години, биће нам неопходна следећа финансијска средства:

1. Штампање XII броја часописа *Шумадијски анали* (500 примерака)

- Припрема и штампање часописа 260.000,00 – град Крагујевац
- Лектура и коректура часописа 50.000,00 – град Крагујевац
- Превод и резимеа на енглески језик 20.000,00 – град Крагујевац
- Остали, непредвиђени трошкови 20.000,00 – град Крагујевац

Укупно: 350.000,00 динара

350.000,00 динара – град Крагујевац

2. Изложба 70 година рада Историјског архива шумадије у Крагујевцу

- Израда изложбе, штампање и презентација – 350.000,00 динара, Град Крагујевац
- Израда и штампање Каталога (500 примерака) – 350.000,00 динара – Министарство културе и информисања

Укупно: 700.000,00 динара

3. Изложба старе и ретке књиге

- Набавка 4 (четири) полице 120.000,00 – Министарство културе и информисања РС

- Припрема и штампање каталога 130.000,00 – Министарство културе и информисања РС
  - Израда и дизајн каталога 20.000,00 – Министарство културе и информисања
  - Лектура каталога 10.000,00 – Министарство културе и информисања РС
  - Каталогизација у НБС 3.500,00 – град Крагујевац
  - Остали непредвиђени трошкови 46.500,00 – град Крагујевац
- Укупно: 330.000,00 динара

4. Шумадија и Србија у документима и књигама Оријентална збирка ИАШК – 2. фаза

- Израда Каталога (текст и прилози) – 180.000,00 динара – Министарство културе
  - Превод текста Каталога на турски језик 120.000,00 динара – Министарство културе и информисања
  - Штампање Каталога – 500.000,00
  - Промоција Изложбе у Турској (Истамбул и Анкара) – 500.000,00 динара – турски суфинансијери – агенција ТИКА
  - Промоција Изложбе у Србији (Крагујевац, Београд, Нови Пазар) – 50.000,00 динара – средства ИАШ Крагујевац.
- Министарство културе и информисања – 550.000,00 динара
Град Крагујевац – 200.000,00 динара
Турска агенција 500.000,00 динара
ИАШ Крагујевац – 100.000,00 динара
Укупно: 2.700.000,00 динара

2. Организовање Научног скупа Крагујевац између два светска рата 2022. године.

Средства, уколико Град Крагујевац добије кандидатуру, биће обезбеђена из одговарајућих фондова.

Вредност пројекта 1.000.000,00 динара

3. Штампање Монографије о Кнезу Михаилу 2023. године

Средства, уколико Град Крагујевац добије кандидатуру, биће обезбеђена из одговарајућих фондова.

Вредност пројекта: 500.000,00 динара

За реализовање ових програма, током 2022-2023. године, Историјском архиву Шумадије Крагујевац биће потребна средства у износу од:

4.030.000,00 динара.

Средства ћемо покушати да обезбедиумо од следећих субјеката:

1. Министарство културе и информисања РС: 1.980.000,00
2. Град Крагујевац: 1.050.000,00
- 3.Турска агенција за сарадњу и координацију ТИКА: 1.000.000,00

Председник Управног одбора

Katarina Babic
Катарина Бабић